

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудни.
Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперніка. — Експедиція місцева в Агенції Ляндовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 15 кр. від стрічки.

Наші наміри.

(З провінції).

П.

Статут «Союза» каже в §. 2., що єго «цілію є: дбати про релігійно-моральні, народні і економічні справи народу руского в Галичині, особливо-ж про справи руских селян і міщан, на основах католицких». В сих напроваджених словах не містить ся чейже зрада нашого руского народа?! Хибаж дбати про християнську релігію, старати ся о єї укріплене між нашим народом, примінене домашнього й суспільного життя і ладу до неї — се зрада нашого народа? се підриване наших ідеалів та знищене наших національних святотців?! В таких разі може би нам було найлучше вернути ся до наших прапрудів, відчеркнути ся від прочої культурної Європи та завести первобитне розбишацке житє номадів?!.. А може — може невірство, безбожність, богохульство, масонство спасе Русь?!..

Не маємо і найменшого наміру вести спори чисто богословські, однак скажемо тут се, що бачимо на нації власні очи майже щодня. В душі і серцю нашого простолюдина ще хвалити Бога заховала ся пламенна віра в Бога, протю хотий хто хапає ся супротив него средства невірства і ним хоче ушасливити по свому Русь, нарід відвертає ся від него, уважаючи єго хибя за антихриста, про котрого в своїх вірованнях собі розповідає, що прийде на землю при кінці світа і в голодні роки буде людий дурити, купуючи людські душі. Однак хто злакомить ся на єго ціну, дістане місто хліба камінь, а місто меду смоли. От чому-то змаганя наших молодих, зачаджених голов лишаются ся без найменшого успіху серед народа. Навіть ті, що на різні способи, навіть в формі т. зв. етнографічних матеріалів (!) та фольклористики підривали віру та повагу духовенства, і ті нині міркують ся та голосять: «лишій релігію на боці, не тикаймо єї, не мішаймо з політикою!!» Хотий протю хотілиби-сьмо при піддвигненню нашого народа ужити того нечесного средства, то таки ним спасти Руси не зможемо, бо лишимо ся самі, опущені від тих, до котрих вибираємо ся. Сама отже конечність приневольє нас станути кріпкою ногою на основі релігійній, оперти ся о се, що перестояло тисячі літ серед найбільших борб, гоненя та переслідованя, о се — що додавало народам сили, відваги в найбільших нещастях, охороняло їх від заглади, а держави від погибели. Чиж глядати нам за примірами?! Маємо їх на нас самих! Чиж не християнство хоронило Русь? чи не християнство стануло кріпким нашим забором в часі віків татарської та турецької неволі? чи хрест сьв., що поборов півмісяць, не спас нас від загибели? Чомужби нині з того самого жерела не мали ми зачерпати води живої при піддвигненню нашого народа?!

А може боїмо ся ми християнської морали або уважаємо єї за непотрібну в нашій житю домашнім і національним?! В таких разі держім ся тих хороших ліберальних принципів, що голосять вільну конкуренцію, свободу «законного» злочину, сво-

боду запрованих переконань, свободу ложі й клевети, сьвятість озлоблених амбіцій, та ще хибя з такими додатками як вільна любов та вільний тероризм, або з такими політичними средствами, як звісні атентати анархістів.

Одні доказують нашому народови се, що спасенє до него прийде з заграниці тогди, коли він відпаде від кат. церкви, одні вказують при тім на захід, другі на північ, иньші толкують, що інтереси «національні» повинні домінувати над інтересами віри та совісти, ще иньші думають, що добрим «католиком» може бути й відступник народний, та піддають нам поглади та ідеї, котрим совістний чоловік уже з самого взгляду на людскість поклонити ся не може.

Нам за дорога наша народність, щоби ми з заложеними руками, не сказавши і слова, могли мовчки прислухувати ся тим бесідам та позваляти на експерименти. Ба, серед того страшного розладу, який в остатнім часі штучно витворено в нашій суспільности, многи наші чільні люди, боячи ся напастий, просто відтягнули ся від участі в роботі національній, бо місце поважної, розсудної та холодної критики заняли розбурхані страсти, що їх деякі люди бажать перещепити прямо між простий сільський і маломіщанський люд. Чиж малу заслугу покладе той невеличкий на тепер гурток людий звязаний тісно «Союзом», коли своїм розважним, тактовним поступованєм утихомирить трохи ці страсти?!

Ми знаємо се дуже добре, що нашим ворогам солию в очах ся ясно і точно определена в рамках католицизму наша національна робота. Вони хотіли би, щоби ми без цілі, не назначивши собі ані мети ані дороги до неї, блукали ся так, як до сего часу блукало ся ціле наше народне стороництво, ідучи нераз за голосом одного та другого чоловіка, не розібравши ані єго дальших намірів, ані стремленя. Чиж є що в тім дивного, коли нині т. зв. староруска печать гніває ся для того, що осиротілий владичий перемиский престіл заняв чоловік по нашій серцю, на котрого всі люди щирої волі покладають великі надії? Ми знаємо, що наші сердечні затирали би з радости руки тогди, колиби владикою були поставили чоловіка хочби... малого, та — з їх сторони. Щастя Боже єму поборювати сю нашу народну недугу, що ослаблює й нищить наш нещасний організм!.. А наш нарід з правдивою вдячністю буде згадувати єго достойне імя.

Мені здає ся, що найбільше порушило наших противників заміщенє в статуті «Союза» слово «католицкий». Самі деякі народовці, люди щиро віддані нашій народности закидають нам, що ми позабули на наші ідеали давні та відrekli ся думки про Україну, котра прецінь не є «католицкою». Найбільшою хибю в нашій національній роботі є се, що ми часто забуваємо на се, що коло нас найближше коїть ся. Закріпощена Україна буде нас все живо обходити зі своєю щербатою долею. Алеж прецінь наша земля і наш нарід є єї частию, коли отже ми щиро та ревно трудимо ся у себе дома, тим самим трудимо ся і для цілости. Колиб Україна, як здавна, була з нами злучена католицизмом,

тогди між нами не булоби тої широкої межі, яка нині нас ще більше ділить. Наше сьвященство стояло би з собою в тісній лучности і неслоби слова правди в далекі сторони, а часть єго так велика не була би орудиєм та жертвою російської політики.

Знайдуть ся між нами і такі люди, котрі голосно скажуть, що католицизм несе на своїй хоругві космополітизм, для нашої же народности є він тим більше небезпечний, бо під єго позором втискає ся до нашого обряду латинізація а до національности польонізація. Сей погляд є хибний, позбавлений всякої реальної основи. Коли колись підчас боротьби релігійної надуживано католицизму чи то до цілий личних чи навіть державних, то деж і з чим такого не було?! если нині навіть загорілиці надуживають тої сьвятої ідеї, то щож з того? Чиж знайдемо ми один однісенький примір в історії кат. Церкви, котрий би був ясним доказом, що папи своїми розпорядженнями або поступками наставляли на знищенє нашої нації і обряду?! Ні! — що більше, они сьміло ставали в нашої обороні. Чомуж проте маємо ми лаякати ся католицизму?

Кажуть: католицизм нищить «автономію» нашої церкви!! Господи, если у нашої церкви мала би бути така «автономія» як в Румунії, в Сербії, Болгарії, Греції та між Вірменами то Спасибі за ню. Самі найвисші достойники церковні там в незгоді з собою, обжаловують себе, скидають з престолів владичих, проклинають, замикають в монастирях, поставляють на опорожнені столи владичі других, звичайно тільки на то, щоби давні владики, знов знайшовши поплечників, котрі освободили ся з вязниці, вернули на своє давнє становище та прогнали своїх наслідників! Чиж не була сьвідком такого поступку Сербія, Болгарія, а нині Румунія?! Хибаж не знаємо подібних примірів і з історії нашої церкви? хочби з історії єї зносин з патриярхами?

«Католицизм не приніс нам жадного хісна, лише шкоду» — тими словами дуже часто кидають нам в очи наші противники. Однак я не знаю, чи говорять они тоє на правду? Таж уже велика заслуга католицизму в тім, що зумів піддвигнути наше сьвященство, осьвітив єго — як і всюди — правдивою наукою, поставив на переді та надав єму поважаня і чести в цілій суспільности. Досить нині зіставити наше сьвященство з сьвященством православним на Буковині, а ще ліпше в Росії, щоби побачити наглядно се добродійство, яке зробив для нас взагалі католицизм. Чомужби протуж в праці над піддвигненнем нашого народа не станути на кріпких основах католицизму, котрий нині в так тяжкі часи нужди, бідноти, ненависти кастової та клясової з такою сьмілою певністю папскими енцикліками та булями розв'язує найтяжші квестиї соціальні?! Зрештою ми не можемо допустити, щоби нам задля провини яких ренегатів все наново кидали в очи закиди загальні, ми кріпко держали ся, держимо ся і будемо держати ся тої сьв. віри, в котрій зродили ся з тою надією, що она огріваючи нас при нашій на-

ціональній роботі, заведе нас до бажаної цілі, то зн. до правдивого піддвиження нашого народу з його материяльної і моральної бід.

Але нам грозять, що тогди, коли ми станемо на тій основі кріпко — наш нарід покине своїх сьвящеників! Справді я не знаю чи ці слова брати на серію чи на жарт. Мені здає ся, що чоловік, котрий се написав в 257 ч. «Дѣла» (1896) або не подумав над тим, що пише, або написав то от-так собі для ефекту. Бо нехай скаже сам, чимже ми нині? чи не католиками? — чим наш нарід? — хіба і иньшої віри, як його інтелігенція? його сьвященьство? Чому ж мав би від нас втікати?!... О ми того не боїмось, бо він скорше відрече ся тих, що чванять ся своїм демократизмом оснований на жидівськмім лібералізмі, як наших цирих вірних Церкві і народови сьвящеників.

Сьвященик.

Д о п и с и.

(Слівце на часі).

Від кількох літ нашим хліборобам все вітер в очі: одного року слота та повінь, другого посуха та мшва, третого град та тучі вибивають та нищать все то, на що селянин сподівав ся та числив наче на певне. Рік 1896 належав для наших хліборобів до літ середних; не було великого урожаю але не було також і великої хиби; ба навіть в декотрих сторонах озимина дописала досить добре. Задля того почато стягати від нашого хлібороба енергичніше всякі датки, драчі та повинности, які тільки не заплатив давних тісних літ. Навіть самі хлібороби, чи пани чи хлопці, мали ту певну надію, що сего року, если уже не поратують ся, то може бодай вийдуть на своє.

Та ба, чоловік мірить, а Бог кулі носить, кажуть наші люди; так от і з минулим роком. Все, все було би яко тако, коли би не та погана пискова та ратична зараза, яка вчепила ся обори наших хліборобів і держить ся як ріпях латаної кожущини. Ані виженеш її ані виметеш. Скільки вона накоїла втрати не тільки нашим хлопам, сьвященикам, господарям але також гандлярям жидам та панам-дукам, про се тільки один Бог знає.

З весною минулого року худоба рогата підскочила в ціні; особливо воли, бички та яловиці гурмою забирали жиди з торговиці, подаючи о 10 до 15 зл. більше як тому рік. Хто міг, продавав, хто же мав яку таку пащу купував собі, псукав молодник на добре пасовиско в надії, що незадовго возьме за спасену штуку два рази тільки. Однак ніхто не входив в то, чому на наших торгах худоба так подорожчала. Тимчасом показало ся, що уже в перших днях весни на Угорщині появилася між безрогами і рогатою худобою зараза пискова і ратична, а уряд був змушений здержати з Угорщини всякий експорт худоби. Тому всі купці і гандлярі кинули ся на галицькі торги та ярмарки. Однак в другій половині червня минулого року малярські хлібороби і торговці худобою наробили великого гомону та крику, що через замкнені границі они стратять та зачали допоминати ся знесення контумачії. Ряд під напором уступив; — на наших торговицях показало ся много угорської худоби, ціна спала до minimum, а з тим заволокла ся і зараза до нашого краю. Власті зачали замикаати покатом торговиці одну за другою, зачинаючи від пограничних з Угорщиною міст і місточок, не входячи в то, чи в якімсь селі є справді зараза чи ні. Їм було досить того, коли в однім якімсь присілку зложеном з яких 10 чисел хат розпаношила ся зараза, щоби сейчас замкнути цілий повіт. В життю економічнім цілого краю напустила страшна стагнація. Гандлярі жиди, властителі більших посілостей, що мали худобу на випасі, випаси її не могли на жаднім торзі продати, бо їх обложено контумачією; хлібороби, що сподівали ся на добру спродажу безрог мусіли держати нераз по 20 поросят, не маючи спромоги яким будь способом розіпхати їх між люди. Однак кожний потішав себе тою любовою надією, що зараза не потриває довго, за місяць за два она щезне, торговиці

знов отворять і буде можна хотай би і зі страстою продати худобину.

Однак і тота надія завела. Перебіг сегорічної зарази був дуже легкий, але повільний і розтяглий; нераз в тій самій стаїни одна худоба хорувала приміром в липні, а друга-же аж в вересні або ще пізніше. При тім зараза мандрувала собі супокійненько поволи з села до села, деколи цілком минаючи деякі громади, часами перескакуючи в селі хати і обійстя а часами навіть худобину. У мене самого не хорувало кілька коров і безрог. А торговиці як замкнено ще в червні так стоять замкнені до нині, хотай прецінь з чистою совістю можна на них було пустити худобу здорову або ту, котра давно перехорувала ся.

З того вийшла ся страшна халепка, що гуртовні торжники волами опасовими потратили сего літа величезні суми на волах; я приміром знаю одного властителя села, котрий сего року стратив на волах 5.500 злр., один же жид наче кинув в болото 3.000 злр., а нашим троха ліпшим господарям-селянам безроги мало що не пообрізають ніг, бо не знати що з ними робити, чим їх вигодувати. Ба можна сподівати ся з того нової, ще більшої бід під весну. Наш хлібороб зібравши з поля троха бульби та деякого збіжжя, мусів ним через зиму годувати безроги та худобину, котрої не міг продати, викормити все, а на яр мусів іти до жиди позичати або лишити нивку не засіяну. Варта би про те добре над тим застановити ся, чи в подібних случаях, не можна би поступити троха инакше та не карати контумачією населення цілого повіту. Таж прецінь по селах є на щось установлені власттю оглядачі худоби, котрі повинні сей час до власті доносити про поодинокі случаи зарази. Досить — мені здає ся — булоби замкнути лише сю громаду, де зараза появилася, а не замикаати зараз через одно село торгів в цілім повіті та наражати на величезні страти загаль хліборобів. Вкінці зараза пискова й ратична не є такою страшною, скоро ветеринарі позвляють від зараженої худобини їсти молоко, сир та масло, а навіть брати її під ніж на мясо. Минулий рік наляв нашим хліборобам через сю заразу за цюріку тільки горячого сала, що они потялять його на довгі літа. Та ще каоби хотий тепер змилосяердили ся, та отворили торги, а то ні. Чи не залежить може деяким людям у нас та за границею, щоби контумачії продовжити аж до безконечности? **Артим.**

ВІСТІ ПОЛІТИЧНІ.

„Arbeiterzeitung“ віденьська (орган соціалістів під проводом Адлера) в числі з 15. січня оцінює в той спосіб політичні спосібности дра Леваковського. „Др. Леваковский має тяжку задачу. Він бере ся против тиранії кола польського. За се належить ся йому подяка. Але він не доріє до сего діла. Він вірить мов дитина, що зможе гр. Баденього повернути. Послідню мову графа оплескував Леваковский дуже сильно і хвалив об'єктивність президента. Яка наївність! З чоловіком так легковірним, годі спорити. Сей сам Леваковский виступив і проти нашої часописи з замітом, що ми після „N. fr. Presse“ зареєстрували вість зі Львова, мов то межи партією людвою польською а станьчиками прийшло до союзу і що сполучені сторонництва мають при виборах спільними силами поборювати соціалістичних кандидатів в Галичині. Леваковский заперечив сю вість. Тіпимось тим, що Леваковский піде разом з нами. Але він кинув на нас також підозріне, що ми стоїмо в звязи з диспозиційним фондом.

Се проста інсинуація. Наколи п. Леваковский себе собі, щоби ми его уважали чоловіком з здоровими глуздами, то най скаже, що его управило до кинення на нас такого підозріння? Що здає ся у п. Леваковського помішали ся тогді глузди, се припускаємо і сим лише хочемо виправдати его балаканину. Але мимо сего констатуємо на сім місці з жалем, що коло польське не потребує боятись чоловіка, що є в силі плести такі дурниці.

Критика сесія, хотя не дуже схлібляюча, характеризує досить вірно, хоч не вичерпуючо, дра Леваковського. Але сему чоловікови не соромлять ся віча рускі, прим. тернопільське, висилати адреси довіря!

На вчорашнім (20 с. м.) засіданню ради державної рішено знести стемпель днешникарський 149 голосами против 44 с. е. против голосів кола польського і части клубу Гогенварта. Против знесення промавляли мін. Білінський і Д. Абрагамович, за знесенем Бендель, Гавк, Носке, Енгель, Менгер і

Пернерсторфер. Поміж пос. Абрагамовичем а Пернерсторфером прийшло до виміни прикрих слів. Перший назвав Пернерсторфера за его напади на Коло польське клеветником, а сей зривав жував ся Абрагамовичеві пятуючи его безличним брехуном. Забава, нема що казати, гарна! Засідання парламенту кінчать ся завтра с. е. в п'ятницю.

Клюб Гогенварта і Коло польське устроювали вчора пращальні бенкети. На бенкет кола польського були прошені посли Барвінський, Вахнянин і Охримович.

НОВИНКИ.

— В справі харчу в львівській духовн. семинарії дістаємо з поважної сторони слідуочу увагу: Теперішня господиня відходить з місяцем мартом, за що Всесв. Ректоратови належить ся щире Спасибі! Супротив численних давних і дотеперішних нарікань на харч в львівській семинарії духовній, нарікань дотикаючих будь-що-будь справи важної, бо від харчу залежить в дуже великій мірі здоров'я молодіжи, а з другої сторони супротив підхлібних згідних висловів з многих сторін про спосібности, заслуги й посвйчене наших Сестер Служебниць, було б може найлучше поручити тим сестрам веденє семинарської кухні. Поводовані одинокою інтересом інституції піддаємо се передложеноє під світлу розвагу міродайних кругів. І з народного погляду була б річ важніша запомагати доходами (нераз зовсім не дрібними) з семин. кухні сї наші Сестриці, як давати неприхильним або рівнодушним для нас передпріємцям нагоду будувати собі вілли, купувати села і т. п. Сестри Служебниць було б і з иньшого огляду потрібні у Львові, на пр. в захоронках для діттих робітничих, як взагалі верства робітничая ремісничая, мимо ревної заходів оо. Василян, далеко ще не тіпить ся такою увагою й опікою нашої інтелігенції, як на пр. у Поляків в ріжних школах слуг, термінаторів, глухонімих і т. п.

— Габілітацію дра Кирила Студинського на доцента рускої мови і літератури при університеті Ягйлоньскім в Кракові затвердив тими днями міністер просвіти.

— Нова станція телеграфічна отворена в Борничах (пов. бобрецкого) при тамошнім уряді почтовім.

— 3 Долини просять нас умістити слідуочу подяку: Честній Дружний руского театру дякую іменем міщан долиньських за тоє, що своєю участію і співом в часі торжества Йорданського звеличили наш обряд руский. Стефан Кардаш, член ради повітової і заступник члена виділу.

— Убийства. В Гусятині повісили невисліджені злочинці в канцелярії тамошнього староства диетаря Ем. Розенмана і зрабували більшу суму, яку він все носив при собі. Нещасливий пішов вечером до канцелярії, щоби викінчити залеглі роботи і звідси не вернув вже домів. — Перед кількома днями убито в Пільграм, в Чехах, жандарма, Вячеслава Букача, котрого вислано на звіді за парюю підозрілих людей. Жандарм приловив їх і для безпечности заложив мужичин кайдани. В хвилі, коли замикав колодку, вхопила приловлена жінка багнет жандарма і завдала ему кілька ран в плію і живіт. Нещасливий упав на землю, а злочинці утікли. По годині найдено жандарма ще живого; він зложив зізнання з заміткою, що в одіжи жіночій мусів бути мужчина. Слідство веде ся

— 3 Бразилії пишуть, що новий австрійський конзуль в Куритибі, Ноль, давав пращальний обід для делегатів галицького виділу краєвого о. Ів. Волянського і дра Семирадського. В перших днях січня мали они всісти на корабель з поворотом до Галичини.

— Про еміграцію до Америки виїмаємо з амер. „Свободи“ слідуочі вісти: Про еміграцію мало якось чути, хотай агенти не сплять і знов звивають ся межи народом. Мабуть з весною нарід знов ся зворушить, як передновинкою притисне. З Бразилії вертає сила людей і не можуть наоповідати ся про те, яку люді там перебути. Они зголошують ся до австрійських консулів і ті пересилають їх далше до краю. Напі люди вибирають ся звичайно до провінції Парана в Бразилії. Тимчасом ще в червні видали тамошні власті право, що нікого з Галичини не впускають до Бразилії. Агенти затаюють перед селянами сей заказ, або й кажуть, що то пани так тільки дурять. Селянин вірить жидови, приїде до Бразилії а власті не пускають. Найбільше зла наробила фірма Міслера в Бремї. Михайло Яницкий з Пробіжної зізнав, що в Бразилії чекають селяни напі на ґрунт цілий рік та не можуть дістати его. До краю доходять вісти добрі в той спосіб, що емігранти висилають їх на руки агентів, а ті їх фальшують. Агенти вмовляють в людей, що почта висилає тільки такі листи, котрі они надають. Бразилійське військо змушує емігрантів, щоби они віддавали їм свої жінки і доньки на любовницї. Молодих емігрантів затаюють до війська. Нужду в колоніях тяжко описати, спека нечувана, а

наші люди дуже терплять від укушення великих ідовитих мух: тіло пухне і роблять ся рани. Жовніри бють і рабують людей. Емігранти живуть в шаласах; колоністи цілими громадами покидають свої грунти. Заробок знайти тяжко, бо наші люди не знають тамошньої мови. В серпні приїхало до Монтевідео (Ураґвай) 50 люда з збаражского і скалатского повіту. Они їхали властиво до Бразилії, але корабель висадив їх в Ураґвай, так агенти умисно зробили. Консуль в Монтевідео умістив їх в домі шупасничім, бо почали жебрати по улицах. Ураґвайці не хотіли темних наших селян прийняти, тож якось в тяжкою бідою консуль потрафив часті до Бразилії а часті до Аргентини вислати. Рівнож і в Канаді зле поводить ся нашим емігрантам. По дорож злочоді їх обрабовують, по готелях і в урядках еміграційних обдирають. Агенти місто до Канади відправляють емігрантів до Георгії, де горячо і земля пуста. Міністерство справ внутрішніх в Канаді пише, що наші люди в Манитобі знаходять ся в крайній нужді а правительством мусить їх через зиму прокормлювати, як диких Індіан. «Свобода» остерігає, щоби ніхто не важив ся пускатись до Канади без средств на подорож і на загосподароване, а вже ніколи в зимі, хотіли б мав подостатком грошей. Агенти з Бреми і Гамбурґа а навіть з Італії розсилають листи по Галичині і Буковині і вербують селян до провінції Мінас Ґераєс (Бразилія) де вже наших емігрантів неминуча смерть по році або двох роках невільничої безплатної роботи під нагайками плантаторів.

— **Засуд убийника.** В червні минушого року прислав був якийсь чоловік до фабрики віденьского промисловця Баша коробку, в котрій находила ся бомба динамітова. Самого Баша не було в дома, тож коробку почав отворити один з его помічників, причім она експлодувала, одного чоловіка убила а кількох ранила. Слідство виказало, що бомбу ту прислав «приятель до му» Фок в тій цілі, щоби Баша убити і з его жінкою, з котрою мав любовні зносини, ожени ти ся. З огляду, що заходило підозрінє змови, тому на лавці обжалованих засіла окрім Фока жінка Баша. Розправа тревала кілька день і закінчила ся так, що Фока засуджено на смерть а жінку Баша оправдано.

— **Володар Беніну,** котрого сторожі вимордували в Африці англійську експедицію, єсть в цілім того слова значіно, тираном. Один з Англичан, що прибув до него в посольстві розказує, що цілих два дни мусів ждати перед воротами міста, заки его пущено до короля. Володар Беніну має на собі одіж, напиту дорогими камінями. Перетені були наложені на пальцях рук і ніг, на устах, носі і ушах. За ним стояв невільник, і відганяв мух і шкробав его. Король запросив Англичанина до участі «в жертвованню богам чоловіка», однак Англичанин відкинув сю пропозицію. На місті бачив Англичанин порожні труни. Один висів прибитий на охрест на дереві, богато лежало на землі без рук, ніг або голови. Інший привязаний до дерева, засуджений був на голодову смерть, щоби перемолити Бога, котрий за богато спустив на землю дощу. В самім місті містять ся несчислимі богатства. Плоті з слоневої кости красять міські аркади. Величезні товпи войска стоять на розказ короля, а і тих катує він і мордує без милосердія. Озеро коло Беніну наповнене трупами жовнірів і невільників. Рада міністрів Англії рішила організувати озброєну експедицію против сего володаря.

— **Чума** розпаношиса тепер на Вєході дуже широко. Вітчиною єї єсть Індія, де она майже ніколи не устає, однак від часу до часу переміняє ся в епідемію, а тогди забирає смерть цілі міста або села, не лишаючи ні одної живої душі. Перший раз проявила ся грізно чума в XIV віці і забрала з собою сотки тисяч жертв в людях. Послїдний раз загніздила ся она над Волгою в р. 1878-9 і лише ся обставина, що палено цілі села на великій просторони, здержала єї ширене. Чума єсть хворобою дуже заразливою. Не тільки від осіб, але і з річій можна набрати ся єї хвороби. Організм кожного чоловіка єсть схлобний до зараження від неї. Хто раз перебув чуму, сей може єї дістати по раз другий. Чума починає ся дрощами і забуреннями жолудковикшиковими. Хорі жалують ся на біль під пахою, горла і т. п. Горло пухне і рошіє. Се обяви лекшої чуми. Хорій повертає в шести днях до здоровля. При тяжшій чумі хорій дістає горячку. Сли горло почне пухнути, се обяв подужання. Найтяжша форма недуги появляє ся тим, що хорій єсть цілком притомний, але пригноблений, сили опадають, слідуєть внутрішні кровотоки, починаєть розклад крови. Хорій умирає в кількадесяти годинах. Видужанє з чуми потягає за собою іншій слабости, як запалене легких, хвороби умислові, підшкірне роппене і т. д. Др. Єрєнн вирабляє против чуми сировицю з коний, котру встрикує хорім. Вдвайцяти случаях встрикнення єї сировиці не було ані одного, случая смерти. З огляду на средства осторожности, до яких забрали ся європейські держави, єсть надія, що до нас чума не дістане ся. Чистота людий, очищенє води і воздуха суть найліпшим средством против чуми.

ВІСТІ. ЕКОНОМІЧНІ І СТАТИСТИЧНІ.

Дня 27 грудня 1896 р. відбулись в Празі збори хліборобів чеських, на котрих порушено справи, стоячі в тісній звязи з долею хліборобів. Задля важности діла подаємо в короткості точки, які піднесено на сих зборах. Хлібороби чеські висказали, що будуть стреміти до:

- 1) Розширення автономії країв чеських, взглядно до осягнення державного права чеського;
- 2) повної рівноправности обох язиків краєвих;
- 3) зміни ординації виборчої в користь стану селяньского і що стануть в обороні економічних і політично-економічних інтересів хліборобів.

Крім сего будуть змагати до:

- 1) цлового розграничення Австрії від Угорщини;
- 2) до безпосередного права голосованя на основі загального права виборчого;
- 3) до реформи закона о опіці над бідними;
- 4) до реформи мит границьних і тариф залізничних;
- 5) до заведеня мирових судів в справах дрібних;
- 6) до обниження належностей правних при спадщинах селяньских;
- 7) до скороченя літ служби військової і полекший військових для селяньских синів;
- 8) до реформи закона для слуг;
- 9) до заведеня повітових роз'ємних судів;
- 10) до реформи закона ловецкого;
- 11) до знесеня хліборобских картелів;
- 12) до закладаня шкіл рілньничих для селян;
- 13) до зменшеня гіпотечарних довгів;
- 14) до заборони гри диференційної і речинцевої на біржах збіжєвих;
- 15) до знесеня податку доходу;
- 16) до заведеня примусового обезпеченя від огню і градобитя;
- 17) до витвореня і удержаня господарств селяньских середньої величини;
- 18) до примусової комасації ґрунтів через закон краєвий;
- 19) до меліорованя ґрунтів;
- 20) до систематичної регуляції рік;
- 21) до поправки хову товару;
- 22) до заведеня складів доброго насіння, пані і штучних навозів;
- 23) до винищення пошестий на худобу;
- 24) до зміни закону о екекуціях за довги і ненарушимости мінімальної посілости земельної;
- 25) до заведеня публичних сепіів збіжєвих;
- 26) до ухваленя закона, котрим би заборонено чужинцям набувати або державити землю чеську;
- 27) до ухваленя закона, обовязуючого власти військової і заведеня краєві брати доставу лиш від краєвих продуцентів;
- 28) до охорони хліборобного промислу перед фіскалізмом;
- 29) до знесеня дрібної лютерії і рогачок;
- 30) до ухваленя строгого закона против пиянства.

Тучені воли галицькі ішли до тепер просто на торговицю віденьську, де продавано їх по ціні, яку назначували торговці віденьські, звязані дуже часто в потайні рінґи для обниження вартости галицької худоби. Бувало також, що купці віденьські (різники) розпускали нераз ложні вісти про пошесті, щоб воли галицькі придержати через довший час в контумації і через то обнижати їх ціну. Щоб зарадити лиху, поставив пос. Мицельський на послїднім засіданню сойму галицького внесене, щоби виділ краєвий заняв ся заложенєм торговиці на худобу на західнім краю Галичини (в Кракові), через що би змусено купців віденьских приїздити по воли до Галичини.

Кілько худоби на цілім сьвітї? Палата рілньнична сполучених країв північної Америки вислала до всіх частий сьвіта квестіонар в цілі порохованя худоби на кулі земській. На основі яких 100 справоздань обчислено, що на кулі земській було:

	в році 1893	в році 1896
коний	66,995.100	67,254.553
мулів і ослів	8,683.152	8,865.533
худоби рогаатої	298,873.657	312,055.835
овець	534,848.922	511,390.569
свиний	102,172.224	103,969.220
кіз	36,625.433	31,992.385
разом	1,047,598.488	1,035,528.135

З обчисленя виходить, що всі роди домашніх звїрат помножились в роках 1893—1896, лиш число овець і кіз змаліло, здає ся в наслідок більшого запотребованя вовни або збільшеної консумції мяса овечого на Вєході, іменно в Азії і Австралії.

Наука, штука, література.

Лежить перед нами нова книжка: Систем австрійского права приватного, незабутої памяті проф. дра Олександра Огоновского. Веї Русини правники радо єї витають і лише вдячні можуть бути Дру Петру Стебельскому, що заняв ся виданєм єї праці покійного професора.

Виданий випуск о 255-ти сторонах великої 8-ки займаєть правом облігаційним. На жаль, не тут місце, щоби виказати всі прикмети єї книжки. Се вже треба полишити «Правничій часописи». Ми наведемо тут лише увагу, що Німці читаючи розвідки професора Огоновского, приміром „Geschäftsführung ohne Auftrag“, або „Ehegüterrecht“ пізнали знаменитий талант покійника в представленю предмету, відповідне упорядкованє матерії, і его ясні погляди, що стались підставою дальшого розвою науки права.

Не найдеш ученої німецької розвідки про маєтковоє право, де би не покликувались на нашого незабутого Родимця. Крім розправ, печатаних в німецькій язичі, працював Огоновский прямо для нас, викладаючи по руски на львівськїм університеті австрійське право приватне. Та довгі літа не доводилось ширшим кругам хиснувати ся сею працею ученого Русина, котрому смерть не дала довершити розпочатою діла: не побачив покійник печатаного «Систему австрійского права». Але зберіг его на щастє колишній студент львівського університету, а нинішній стрійський адвокат Др. Олесницький. Він під проводом Огоновского видав скрипти, що були підставою викладів професора. Хто вчивсь на скриптах, сей знає кілька там ошибок, який брак всякого перегляду.

Тож видавець, професор карного права на університеті, Др. Петро Стебельский, поклав собі задачею упорядкувати цілий материял, заховуючи стисло поділ, прийнятий і переведений покійником і справити термінологію, котра значно виробилась в послїдних 10-ти літах. Приміром, уживані покійником слова «скучність стосунки», справив видавець на «успішність, відносини», що з огляду на язикову вартість є дуже пожаданим. Тому нехай нам вільно буде звернути увагу Видавця, що вмісто «даровизна», радше булоб ужити вислову «даровина», бож кажем «панщина, батьківщина, старина, спадщина». Вмісто «під умовою розуміємо», належало би ужити вислову, «умовою уважаємо, називаємо», — або зам. «через заклченє умови довершуєсь» треба би сказати «заклченєм умови довершуєсь». Се є дрібниці, котрі ніяк не обнижають вартости праці, але коли вже в цілій основі книжки видко змаганя видавця, до осягнення поправного стилю, то можна і на ті дрібниці звернути увагу, заким еще прочі томи вийдуть з друку. Треба заслугою Видавця піднести, що цілий відділ, про нарушенє права творця в ділах літературних, штуки і фотографії, опрацював самостійно, згідно з теперішнім законодавством, бо погляди поміщені в скриптах Огоновского, є вже для нинішних відносин правних перестарілими. Так само раді-б ми бачити, щоби Видавець доповнив був деякі инші партії. Приміром на сторони 31, де каже ся про законні нарости, нема наведеного послїдного закону, що приймає 5% відсоток, — говорячи про порученє, належалоб згадати про зміни, введені законом «о купні на рати». Маємо надію, що Видавець долучить зміст, з котрого би можна наглядно побачити розділенє цілої матерії в представлені системі права; не менше цінним буде і словарець на кінці книжки, з поданєм сторони, на котрій який вислов був ужитий. З дотеперішного випуску видно, що праця досягла рівнє нинішньої науки права, і має тим більшу вартість, що при заведеню нової процедури цивільної, кожний правник мусить знати не лише поодинокі приписи правні, як то кажуть, «на пальцях», але також і основи права, правила загальні, котрі проявляють ся в поодиноких постановленях, а се можна лише при помочи систематичного представлення пізнати. Тож «Систем австрійского права приватного» поручаємо горячо нашим правникам і тим, що интересують ся правом.

Ярослав Ільницький.

Вісти з Еп. Перемиської.

В пропозицію прийняті: на Добромилі оо.: Вол. Лисяк, Ів. Івасівка, Гавр. Гнатішак; на Сянік оо.: Ем. Константинович, Т. Ярема, Вас. Романовский; на Сокаль оо.: Орест Чехович, Т. Сінкевич, Ем. Криницький; на Передільницю, дек. добромильского, оо.: М. Колтунюк, Ал. Чайковский, Вас. Романовский. Презенти одержали оо.: Роман Осмак на Тудорковичі, Вол. Попель на Млини, Ан. Козаневич на Бистрицю, Юл. Гладилович на Любачів, Мих. Бачинський з аеп. львівської на Рінчичі, С. Чичилович на Кобильницю руску. Новопоставлені презвітери дістали душпастирські посади: о. Ів. Менціньский сотрудицтво в Старім місті, а о. Ант. Клячинський сотрудицтво в Вільхівці. До канонічної інституції на Паволоку визваний о. Ів. Городецький. Сотрудицтва одержали оо.: Ів. Марков в Смільнику, Йос. Преторіус самостійне в Постолові.

ПОСМЕРТНІ ✕ ВІСТІ.

Альбин Гримала Туранський, адвокат в Любачеві і бувший посол до сойму з повіту чешанівского умер д. 3. с. м. в 60 році життя. В. є. п.

Переписка Редакції і Адміністрації.

Вив. Дописуватель в З. Сердечне Спасибіг за все добре. «Ост. дні П.» для нас за обширні. О щось короткого і яку вістку дуже просимо. — На нашу адресу прислав о. М. Кордуба, парох в Сушні п. Витків новий для «Дзвінка» 2 зр., для «Зорі» 2 зр.; Рада шкільна в Сушні для «Учителя» 3 зр. Надіслані гроші передано, куди слідує. — Хто не одержав котрого з попередних чисел «Руслана» зволить віднести ся до Адміністрації часописи.

Кавчинський і Оберський

ул. Кароля Людвика Ч. 7.

ЛВІВ

ФІЛІЯ УЛ. ГАЛИЦКА Ч. 6.

Магазин не уступає в нім перворядним заграничним магазинам.

- Відділ I. Забавки для дітей.
 „ II. Забави для старших.
 „ III. Гри товариські.
 „ IV. Інструменти музичні.
 „ V. Артикули декоративні.
 „ VI. Артикули люксусові.
 „ VII. Артикули спортові.
 „ VIII. Візки і вельоципеди.
 „ IX. Тури і ордери котиліонові.
 „ X. Артикули модні дамські.
 „ XI. Товари галантерейні.
 „ XII. Артикули подорожні.
 „ XIII. Перфумерія.
 „ XIV. Лямпіони і штучні огні.
 Відділ XV. Кальоні, парасолі, товари зимові.

Всі відділи заосмотрили ми в найліпший товар і в тій цілі навязали ми зпосини з перворядними домами торговельними в краю і заграницею.

Всі новости маємо рівночасно з заграничними магазинами.

На Карнавал!

На Карнавал!

Вахлярі і біжутерія.

Оглядане магазину не зобов'язує до купна.

Найновші ПОЯСИ для пань все на складі.

В дни 14. марта одержимо найновші парасольки від сонця первостепенної якості з фабрик французьких і англійських.

1—3

ТОРГОВЛЯ МИХАІЛА ДИМЕТА

у Львові

поручає;

ЕВАНГЕЛИЯ

в різних прегарних оковах

від 70 до 225 зр.

ПЛАЩЕНИЦІ НА ПОЛОТНІ

від 18 до 42 зр., на шовковій матерії від 48 до 128 зр.

Фелони, Дальматики, Стихари, Хоругви, Фани, Артоси, Хлібниці, Крести всякого рода, Патериці, Чаші, Дарохранительниці, Кадильниці, Пауки, Ліхтарі, Олтарики до процесії, словом: всі для украшення церков потрібні річі і примічає, що від 15. марта до 30. цвітня 1897 р. буде давати ся при всіх закупках за готові гроші 5% рабату від цін в ціннику поставлених, а від фелонів 10 — 15%, також поручає ся:

КОЛПАКИ

по 1.50 зр., 2.00 зр., 2.20 зр., 2.40 зр. і 3.00 зр.

Цінники висилають ся на желане франко.

3—3

Торговля Полотна і Біля ІВАНА РІДЛЯ у Львові

поручає найдешевші власного виробу

Сорочки сальонові

по зр. 1.60, 2, 2.25, 2.50 і 3.

Сорочки з одним, двома і трема ґузиками в переді 2.50 зр.

Сорочки нічні по 1.75, 2 зр., прикрашені на взір українських 2.40, 2.60 зр.

Калісони

по 1.10, 1.30, 1.65, 1.80 і 2.10 зр.

Ковнірі тузин по 2.40 і 2.80 зр.

Маншети тузин по 4 і 4.80 зр.

Хустки полотняні тузин 2.40 зр.

Краватки

Хустки на шию (Cachenez)

ПРАВДИВІ САСКІ

Шкарпитки, Панчохи,

для пань, панів і дітей. Ориґінальні проф. др. Єґера виробі по цнах фабричних з найкрасної вовни, поручані для осіб никлого здоровья, що легко перезяблюють ся.

Сорочки
Кафтаники
Калісони і майтки
Шкарпитки і панчохи
Огрівачі на жолудок
Камаші

для пань,
мужчин
і дітей

Станики волчкові до ношеня по сукні з рукавами і без. (3—3)

На жадане подрібні цінники.

ОДИНОКИЙ СПРАВЕДЛИВИЙ ДОСТАВЕЦЬ ЧАЮ

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ КИТАЙСКОГО

ЕДМУНДА РІДЛЯ у Львові, площа Маріяцка Ч. 10.

поручає

ЧАЙ

збірки маєвої, безпосередно з Китаю спроваджений темно натягающий знаменито смачний і запашний 1/2 кіло

Конґо чорний	1 вр.	1.60
Сухонґ чорний	2 "	2.—
„ збірки маєвої	3 "	2.—
Кайсов чорний	4 "	4.—
Мелянґ де Льондр	5 "	3.—
Пекко цвітний	6 "	3.—
„ караванний	7 "	4.—
„ перворядний	8 "	6.—
Гумповдер зел. перловий	9 "	3.—
Висівки чаєві	10 "	4.—
„ з найлучшого чаю		1.30
		1.60

Опаковане не числить ся. — Замовленя з провінції висилає ся відвратною поштою.

поручає найлучші роди

КАВИ

о смаку чистім і запашнім, розсилає їх франко, оплачені до кожної стації поштової 4% кіло, в мішочку:

Порторіко	9.— 1/2 кіло	— .90
Куба грубозерниста	9.50	— .96
Цейлон зелена	10.—	1.—
„ передна	10.40	1.04
„ грубо-зерн.	10.75	1.08
„ перлова	10.75	1.08
Мокка араб. зап.	10.75	1.08
Ява золотиста	10.75	1.08

Ціни чаю означає ся на 1 кіло в пачках по 1/2 1/4 і 1/8 кіло.

3—3

АГЕНЦІЯ ЧАСОПИСИЙ

А. ЛЯНДОВСКОГО

у Львові, Пасаж Гавсмана (Гранд-Готель) 1—2

приймає передплату на всі часописи у всяких язиках і доставляє їх до дому без всякої доплати.

Дешевий і здоровий харч домовий
 найти можна в реставрації Р. Яворської,
 ул. Вірменська Ч. 4. напротив «Народного
 Дому». Приймає ся замовленя на вечері
 в замкненім кільці. Доставляє ся харч
 в абонаменті до дому. Услуга руска.
 1—1

Пошукую спілняка

до торговлі корінної на про-
 вінції з капіталом 2000 зр.

Ближша відомість у п. Айхмільера в Стрию.
 1—1

Лекції французко мови

уділяє в дома родовитий Француз,
 заводовий учитель мови французкої.

Ближні вісти в бюрі дневників

А. Ляндовского

Львів. Пасаж Гавсмана. 1-1

На зиму!

Добрі зимові власної роботи ковдри на овеч вовні, легкі і теплі, від 3.50 зр. в кожній ціні до 14 зр. і висше. Матераци чисто волосінні по зр. 12.50, 16, до 30. Подушки піряні і волосінні, сінники, простирала, пошівки, коци, капи і т. п. поручає

Виключний магазин і робітня

ВИРОБІВ ПОСТЕЛІ

ЙОСИФ ШУСТЕР

ЛВІВ ул. Коперіка ч. 5.

3—3

До окола сьвіта. Величавий збір красевидів
 в красках природних виходить в зошитах
 по 45 кр., накладом А. Ляндовского. Львів.
 Пасаж Гавсмана ч. 5. агенція часописий
 і бюро кольпортацийне. 1—2